

LESDOELEN

Spelling

- De leerlingen duiden het onderwerp en de persoonsvorm in een zin aan.
- De leerlingen vinden de infinitief bij een persoonsvorm.
- De leerlingen onderscheiden persoonsvormen en andere werkwoordsvormen.

LEERLIJNEN

Dit kwam eerder aan bod.

- De leerlingen zoeken het onderwerp en de persoonsvorm in een zin.

Dit komt later aan bod.

- De leerlingen vervoegen werkwoorden in de tegenwoordige tijd (verwerking).

LESVERLOOP

1 Dit kan ik al!

De leerlingen kunnen het onderwerp en de persoonsvorm in een zin vinden. Ze vinden ook de infinitief bij een gebruikte persoonsvorm.

2 Deze les gaat over ...

De leerlingen zoeken het onderwerp en de persoonsvorm in een zin. Ze vinden de infinitief bij een gebruikte persoonsvorm.

3 Aan de slag!

Oefenen

4 Flits!

Toepassing op het vinden van het onderwerp en de persoonsvorm in een zin.

5 Reflectie

MATERIAAL

- Spellingboek p. 5-9
- Onthoudboek
- Kopieerblad voor het vinden van het onderwerp en de persoonsvorm (kopieerblad 1.4.1)

VOOR DE LES

- Je legt het kopieerblad voor het vinden van het onderwerp en de persoonsvorm klaar.

NA DE LES

- Je verbetert de flitsoefening.

ZILL-DOELEN

1

persoonsgebonden

1

cultuurgebonden

IVzv4

Specifieke strategieën inzetten om vragen, opdrachten, uitdagingen en problemen efficiënt aan te pakken

TOtn2

Nadenken over de belangrijkste aspecten van het taalsysteem. Daarbij taalbeschouwelijke termen gebruiken.

- Woorden en woordsoorten
- Zinnen en zinsdelen
- Spelling, letters, alfabet, interpunctie

LESVERLOOP

1 Dit kan ik al!

De leerlingen kunnen het onderwerp en de persoonsvorm in een zin vinden. De leerlingen kunnen bij een gebruikte persoonsvorm de infinitief vinden.

spellingboek p. 5
oefening 1

kopieerblad 1.4.1

2 Deze les gaat over ...

Je laat de leerlingen per twee aan de slag gaan. De leerlingen nemen hun spellingboek en maken de aanzetoefening. Elke leerling kiest in gedachten een dier uit het circus (papegaai, leeuw, tijger, olifant, slang, aap) en de andere leerling stelt de ja-nee vragen. Daarna worden de rollen omgedraaid.

Na het maken van de aanzetoefening vraag je aan de leerlingen of er hen iets opviel. (Elke vraag is een ja-nee vraag.)

Laat de leerlingen verwoorden waarvoor ze de ja-nee vraag kunnen gebruiken. (Om de persoonsvorm te vinden; de persoonsvorm staat vooraan in de ja-nee vraag.)

Vraag aan de leerlingen ook of ze nog weten hoe ze het onderwerp in een zin kunnen vinden. (In de ja-nee vraag komt het onderwerp na de persoonsvorm, of door de wie- of wat-vraag te stellen.)

Je hangt het kopieerblad aan het bord en overloopt nog een keer het vinden van het onderwerp en de persoonsvorm. Gebruik daarvoor de zin 'Vandaag gaat onze klas het circus bezoeken'.

Wijs de leerlingen op het woord 'bezoeken' in de zin. Stel de volgende vragen.

- Wat kun je vertellen over het woord 'bezoeken'? (Het is ook een werkwoord.)
- Is dit werkwoord ook een persoonsvorm? (Nee, het is geen persoonsvorm.)

Bespreek daarna kort met de leerlingen dat – naast de persoonsvorm – in een zin ook nog andere werkwoorden kunnen voorkomen.

spellingboek p. 6-8
oefeningen 2-5

3 Aan de slag!

De leerlingen die de leerstof begrijpen, werken zelfstandig aan de kernoefeningen.

diff.: aanloop

Je werkt samen met de leerlingen die moeite hebben met deze leerstof. Zij maken de aanloopoefening. Benadruk voor hen nogmaals dat de persoonsvorm vooraan staat in de ja-nee vraag en dat het onderwerp er doorgaans meteen achter komt. Wijs hen er bij het schrijven van de infinitieven op dat ze rekening moeten houden met de regels voor verdubbelen en verenkelen.

Zodra de leerlingen de leerstof begrijpen, werken ze zelfstandig verder aan de kernoefeningen.

De leerlingen die de kernoefeningen probleemloos oplossen, maken de uitdagingsoefening.

Oefening 2 De persoonsvorm komt eerst!

De leerlingen stellen de ja-nee vraag en duiden de persoonsvorm en het onderwerp in de zin aan. Daarna zoeken ze ook de infinitief die bij de omringde persoonsvorm hoort door de 'Ik zal ...'-zin aan te vullen.

Oefening 3 Informatieven maken: ik zal slagen!

De leerlingen duiden in elke zin het onderwerp en de persoonsvorm aan. Ze vinden de bijbehorende persoonsvorm door de 'Ik zal ...'-zin aan te vullen.

Oefening 4 Spanning in het circus

De leerlingen lezen de tekst. Ze beoordelen of de gekleurde woorden persoonsvormen zijn of niet. De leerlingen schrijven de werkwoordsvormen in de passende kolom.

Oefening 5 Feest in het circus

De leerlingen duiden in een gedicht de persoonsvormen aan. Ze beoordelen een aantal werkwoorden die in kleur gedrukt zijn en besluiten dat die werkwoorden geen persoonsvormen zijn. De leerlingen ontdekken ook zelf dat ze een gedicht gelezen hebben.

4 Flits!

De leerlingen rangschikken de gekleurde woorden in de zinnen: persoonsvorm of geen persoonsvorm. In de eerste kolom noteren de leerlingen de infinitief achter elke persoonsvorm.

spellingboek p. 9

5 Reflectie

Vraag aan de leerlingen om stil te staan bij de voorbije les en vier zaken op te sommen die ze vandaag in de les hebben geleerd.

- Het vinden van de persoonsvorm door het stellen van de ja-nee-vraag.
- Het vinden van het onderwerp door het stellen van de wie- of wat-vraag.
- De infinitief van een werkwoord vinden.
- Beoordelen of een werkwoord in de zin al dan niet een persoonsvorm is.

De leerlingen die nog moeilijkheden ondervinden met de leerstof duiden de weeroefening aan (groene pijl).

De leerlingen die de oefeningen vlot maakten, duiden de meeroefening aan (blauwe pijl).

Dit kan ik al!

- Ik kan het onderwerp en de persoonsvorm in een zin vinden.
- Ik kan bij een persoonsvorm de passende infinitief vinden.

Deze les gaat over ...

1 Wie is het?

- Leerling 1 kiest een van de volgende circusdieren: papegaai, leeuw, tijger, olifant, slang, aap.
- Leerling 2 stelt de ja-nee vragen en probeert het dier te raden.
- Zodra leerling 2 het dier gevonden heeft, draai je de rollen om.

- Heeft jouw dier poten? Ja – Nee
- Heeft jouw dier vier poten? Ja – Nee
- Kan jouw dier vliegen? Ja – Nee
- Is jouw dier een roofdier? Ja – Nee
- Ben jij bang voor jouw dier? Ja – Nee
- Bruilt jouw dier? Ja – Nee
- Klimt jouw dier in bomen? Ja – Nee

Het dier van mijn buur is een eigen antwoord.

Het onderwerp en de persoonsvorm

Het onderwerp

- is diegene die iets doet in de zin;
- kun je vinden door de wie- of wat-vraag te stellen.

Voorbeeld: De kat eet haar brokjes op.
Wie of wat doet iets? De kat.

De persoonsvorm

- is een werkwoord;
- staat vooraan als je de ja-nee vraag stelt.

Eet de kat haar brokjes op? 'Eet' is de persoonsvorm.

Aan de slag!

2 De persoonsvorm komt eerst!

- Maak van de gegeven zinnen ja-nee vragen.
- Omkring de persoonsvorm.
- Onderstreep het onderwerp.
- Zoek de infinitief die bij de omringde persoonsvorm hoort door de 'Ik zal ...'-zin aan te vullen.

De goochelaar verwelkomt de bezoekers.

Verwelkomt de goochelaar de bezoekers?

Ik zal verwelkomen.

De gewichten vallen op de voet van de gewichtheffer.

Vallen de gewichten op de voet van de gewichtheffer?

Ik zal vallen.

De leeuw geeft een pootje aan de leeuwentemmer.

Geeft de leeuw een pootje aan de leeuwentemmer?

Ik zal geven.

3 Infinitieven maken: ik zal slagen!

- Omkring de persoonsvorm.
- Onderstreep het onderwerp.
- Zoek de passende infinitief door de 'Ik zal ...'-zin aan te vullen.

Tip!

Denk aan verduubelen en verenkelen bij het schrijven van de infinitieven.

De goochelaar <u>tovert</u> een konijn uit zijn hoed.	Ik zal <u>toveren</u> .
De gekke clown <u>lacht</u> naar de kinderen.	Ik zal <u>lachen</u> .
De koorddanser <u>stapt</u> zachtjes op de koord.	Ik zal <u>stappen</u> .
De leeuwen <u>lopen</u> toertjes door de hoepels.	Ik zal <u>lopen</u> .
De leeuwentemmer <u>holt</u> achter de ontsnapte leeuw aan.	Ik zal <u>hollen</u> .
De clown <u>zoekt</u> zijn rode neus.	Ik zal <u>zoeken</u> .
<u>Springt</u> de tijger hoog?	Ik zal <u>springen</u> .
De papegaai <u>vliegt</u> door de tent.	Ik zal <u>vliegen</u> .

4 Spanning in het circus

- Lees de tekst.

Leeuwentemmer temt clowns

Vandaag gebeurde er iets bijzonders in het circus. De getemde leeuwen hebben samen een plan bedacht. De leeuwen weigeren vandaag te gehoorzamen aan de leeuwentemmer.

Alle leeuwen blijven stokstijf staan. Ze staken!

Wat nu? Zo dadelijk begint de voorstelling!

De leeuwentemmer heeft een idee. Hij vraagt de clowns om hulp.

De clowns verkleeden zich als leeuwen.

De clowns springen in de hoepels en geven pootjes aan de leeuwentemmer.

Het publiek geniet van de voorstelling.

En de leeuwen zelf? Die lachen zich een bult!

- Vul de gekleurde woorden in de juiste kolom in.

Tip!

Als je twijfelt, stel je de ja-nee vraag.

persoonsvorm	geen persoonsvorm
<u>temt</u>	<u>getemde</u>
<u>gebeurde</u>	<u>bedacht</u>
<u>hebben</u>	<u>gehoorzamen</u>
<u>weigeren</u>	<u>staan</u>
<u>blijven</u>	
<u>staken</u>	
<u>begint</u>	
<u>heeft</u>	
<u>vraagt</u>	
<u>verkleeden</u>	
<u>springen</u>	
<u>geven</u>	
<u>geniet</u>	
<u>lachen</u>	

5 Feest in het circus

- Lees de tekst.
- Omkring de persoonsvormen.

In het circus is het altijd feest.

Ben je daar al eens naartoe geweest?

Je zult je verwonderen over wat je ziet.

Je geloof je eigen ogen niet.

De circusdirecteur spreekt ons toe.

Wat een vrolijk gedoe!

Vervolgens komt er een olifant aangelopen

en een lenige dame komt uit een doos gekropen.

De clown vraagt een applausje te geven.

... Daar komt de tijger ... Nu niet beven!

De gewichtheffer zal de zware dingen heffen.

Pas je op dat hij je tenen niet zal treffen?

Het einde komt eraan

en er is gelukkig niets misgegaan.

- Welke soort tekst heb je net gelezen?

een gedicht

- Denk na over de gekleurde werkwoorden.
- Wat hebben ze gemeen?

De gekleurde werkwoorden zijn geen persoonsvormen.

Flits!

- Lees de tekst.
- Noteer de gekleurde woorden in de juiste kolom.
- Schrijf naast elke persoonsvorm ook de bijbehorende infinitief.

Heb je al op een eenwieler **gefiets**?
Je **moet** goed op je evenwicht **letten**.
Je **kunt** het best hulp **vragen** om je vast te houden.

persoonsvorm		geen persoonsvorm
heb _____	hebben _____	gefiets _____
moet _____	moeten _____	letten _____
kunt _____	kunnen _____	vragen _____
_____	_____	_____

Dit heb ik vandaag geleerd!

- Ik leerde het onderwerp en de persoonsvorm in de zin aanduiden.
- Ik leerde bij de persoonsvorm de passende infinitief vinden.